

FIȘA DISCIPLINEI

Anul universitar 2025/2026

1. Date despre program

1.1. Instituția de Învățământ superior	UNIVERSITATEA DIN BUCUREȘTI
1.2. Facultatea	DE TEOLOGIE ORTODOXĂ JUSTINIAN PATRIARHUL
1.3. Departamentul	DE TEOLOGIE ISTORICĂ, BIBLICĂ ȘI FILOLOGIE
1.4. Domeniul de studii	TEOLOGIE
1.5. Ciclul de studii	LICENȚĂ
1.6. Programul de studii	TEOLOGIE PASTORALĂ

2. Date despre disciplină

2.1. Denumirea disciplinei	ISTORIA BISERICEAȘĂ UNIVERSALĂ						
2.2. Titularul activităților de curs	lect. dr. Sebastian-Laurențiu NAZĂRU						
2.3. Titularul activităților de seminar	lect. dr. Sebastian-Laurențiu NAZĂRU/arhid. lect. dr. Eugen MAFTEI						
2.4. Anul de studiu	I	2.5. Semestrul	1	2.6. Tipul de evaluare	E	2.7. Regimul disciplinei	O

3. Timpul total estimat

3.1. Număr de ore pe săptămână	3	3.2. Din care Curs	2	3.3. Seminar	1
3.4. Total ore din planul de învățământ	42	3.5. Din care Curs	28	3.6. Seminar	14
Distribuția fondului de timp					
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe					20
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					14
Pregătire seminare/ laborator, teme, referate, portofolii și eseuri					12
Tutorat					8
Alte activități					4
3.7. Total ore de studiu individual					58
3.8. Total ore pe semestru					100
3.9. Număr de credite					4

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1. de curriculum	Cunoașterea istoriei universale din primul mileniu creștin (aspecte generale).
4.2. de competențe	Capacitatea de interpretare a unui izvor istoric.

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1. de desfășurare a cursului	Sală dotată cu tablă și cu proiector. Prezența la cursuri sau online în proporție de 75%.
5.2. de desfășurare a seminarului/ laboratorului	Sală dotată cu tablă și cu proiector. Prezența la seminar sau online în proporție de 80%, pregătirea textelor și a referatelor recomandate săptămânal de profesorul care seminarizează.

6. Rezultatele învățării

Cunoștințe	<ul style="list-style-type: none"> - Studentul/absolventul descrie sistematic și rațional concepte religioase și teologice, raportându-se la evoluția lor istorică și le explică în mod critic și argumentat. - Absolventul deține informații solide privind evoluția gândirii și a literaturii creștine de-a lungul istoriei. - Absolventul cunoaște metodologia teoretică utilizată în cercetarea științifică ce constă în efectuarea de cercetări de fond, construirea unei ipoteze, testarea acesteia, analizarea datelor și încheierea rezultatelor.
Aptitudini	<ul style="list-style-type: none"> - Studentul/absolventul analizează sistematic teorii și concepte teologice și acceptă dialogul cu privire la o varietate de teme controversate, de pe poziții de toleranță religioasă, identificând fundamente creștine comune mai multor grupuri religioase. - Absolventul utilizează idei și argumente din literatura creștină în contexte diverse, completând ori dezvoltând noi direcții ale gândirii teologice. - Absolventul dezvoltă alianțe, contacte sau parteneriate și realizează schimburi de informații cu alte persoane. Promovează colaborările integrate și deschise în cadrul cărora diferite părți interesate creează în comun inovații și cercetare cu o valoare comună. Își creează profilul sau marca personală și se face vizibil(ă) și accesibil(ă) în medii de relaționare față în față și online.
Responsabilitate și autonomie	<ul style="list-style-type: none"> - Studentul/absolventul gândește critic, monitorizează și respectă teorii, doctrine și reglementări canonice, evitând erori doctrinare și acceptă păreri noi în limitele dogmatice și canonice. - Absolventul comunică argumentat păreri și idei teologice, face sinteze și poate crea concepte noi pe baza informațiilor deținute, având capacitatea de acceptare a diversității opiniilor și ideilor. - Absolventul dă dovadă de considerație față de ceilalți, precum și de colegialitate. Ascultă, oferă feedback și răspunde în mod perceptiv altora, ceea ce implică, de asemenea, supravegherea și conducerea personalului într-un cadru profesional. Redactează și editează texte științifice, academice sau administrative pe diferite teme, cu rigoare deontologică.

7. Conținuturi

7.1. Curs	Metode de predare	Observații
1. Obiectul, definiția, denumirea, scopul, importanța, împărțirea, izvoarele și metoda Istoriei Bisericești Universale. Științe auxiliare. Bibliografie generală 2. Starea lumii greco-romane și iudaice la apariția Creștinismului. Grupări politico-religioase iudaice (sec. I) 3. Iisus Hristos, Mântuitorul lumii, în izvoarele antice (creștine, iudaice și profane). Mărturii necreștine despre persoana istorică a Mântuitorului 4. Întemeierea Bisericii: proto-Biserica din Ierusalim. Activitatea Sfinților Apostoli; activitatea misionară a Sfinților Apostoli Petru și Pavel 5. Persecuțiile. Aspecte generale: cauze, legislație, procedură, pedepse. Analiza principalelor izvoare (Tacit, Anale, XV, 44;	Prelegere, discuții	2 ore

<p>Suetonius, Nero, 16, 2; Plinius Secundus, Epistole, X, 6); Persecuțiile până la împăratul Commodus (64-192)</p> <p>6. Persecuțiile de la Septimius Severus până la Dioclețian și urmașii lui</p> <p>7. Evoluția raporturilor Creștinismului cu păgânismul. Cultul martirilor. Acte martirice</p> <p>8. Răspândirea Creștinismului în primele trei veacuri</p> <p>9. Erezii în Biserica primelor veacuri: ereziile iudaizante, iudeo-agnosticii, montanismul, marcionismul, gnosticismul și maniheismul</p> <p>10. Începuturile învățământului creștin; Școlile catehetice. Începuturile monahismului</p> <p>11. Constantin cel Mare și creștinismul</p> <p>12. Politica religioasă a urmașilor împăratului Constantin cel Mare</p> <p>13. Organizarea bisericească până în secolul al VI-lea. Sistemul mitropolitan. Patriarhatele</p> <p>14. Răspândirea creștinismului în Răsărit și Apus în secolul al IV-lea</p>		
---	--	--

Bibliografie:

BĂBUȘ, Emanoil, Preot, *Introducere în Istoria Bisericească Universală*, București, Ed. Sophia, 2002.

BENGA, Daniel, Preot, *Cred, mărturisesc și aștept viața veșnică. O istorie teologică a Simbolului Niceo-Constantinopolitan*, București, Ed. Basilica, 2013.

CHADWICK, Henry, *The Church in Ancient Society: from Galilee to Gregory the Great*, Oxford, Oxford University Press, 2001.

CHIFĂR, Nicolae, Preot, *Istoria creștinismului*, 4 vol., Iași, Trinitas, 1999-2005 [a doua ediție: Sibiu, Ed. Universității Lucian Blaga, 2007].

CHIFĂR, Nicolae, Preot; BOICU, Dragoș (eds.), *Imperiu și sacerdoțiu: dinamica raporturilor Bisericii – Stat în Imperiul Romano-bizantin (306-867)*, (Historia Christiana, 3), Iași, Doxologia, 2017.

COMBY, Jean, *Să citim istoria Bisericii*, 2 vol., trad. de Mihaela Voicu și Mariana Petrișor, București, Ed. Arhiepiscopiei Romano-Catolice, 1999-2001.

DRĂGOI, Eugen, Preot, *Istoria creștinismului în date*, Galați, Ed. Episcopiei Dunării de Jos, 2004.

FREND, William H.C. *The Rise of Christianity*, Philadelphia Fortress Press, 1991.

GABOR, Adrian, Preot, *Biserica și Statul în primele patru secole*, București, Ed. Sophia, 2003.

GABOR, Adrian, Preot, *Biserica și Stat în timpul lui Teodosie cel Mare (379-395)*, București, Ed. Bizantină, București, 2003.

IONIȚĂ, VIOREL, Pr. prof. dr.h.c., (coord.), *Istoria Bisericească Universală*, vol. I: *De la întemeierea Bisericii până la 1054*, manual pentru Facultățile de Teologie din Patriarhia Română, București, Ed. Basilica, 2019.

KELLY, J.N.D., *Early Christian Creeds*, London, Longmans, 1960.

KELLY, J.N.D. *Early Christian Doctrines*, San Francisco, Harper & Row, 1978.

MARAVAL, Pierre, *Le christianisme de Constantin à la conquête arabe*, (Nouvelle Clio), Paris, Presses universitaires de France, 2019.

MARROU, Henri-Irénée, *L'Église de l'Antiquité tardive*, Paris, Seuil, 1985 [ediția în limba română: *Biserica în Antichitatea târzie (303-604)*, trad. de Roxana Mareș, (Universitas. Logos), București, Teora, 1999].

MAYEUR, J.M. ET ALII (eds.), *Histoire du christianisme, des origines à nos jours*, I. *Le nouveau peuple (des origines à 250)*, sous la responsabilité de Luce Pietri, Paris, Desclée, 2000; II. *Naissance d'une chrétienté (250-430)*, sous la responsabilité de Charles et Luce Pietri, Paris, Desclée, 1995; IV. *Evêques, moines et empereurs, 610-1054*, sous la responsabilité de Gilbert Dagron, Pierre Riché et André Vauchez, Paris, Desclée, 1993; V. *Apogée de la papauté et expansion de la Chrétienté: 1054-1274*, sous la responsabilité de André Vauchez, Paris, Desclée, 1993.

MEYENDORFF, John, *Ortodoxie și catolicitate*, trad. de Călin Popescu, București, Sophia, 2003.

MIMOUNI, Simon Claude; MARAVAL, Pierre, *Le christianisme des origines à Constantin*, (Nouvelle Clio), Paris, Presses universitaires de France, 2015.

PĂCLIȘANU, Zenovie, *Istoria creștinismului antic*, ediție îngrijită de pr. dr. Ioan Țimbuș, Târgu-Lăpuș, Ed. Galaxia Gutenberg, 2009, pp. 383-413.

POPESCU, Teodor M.; BODOGAE, Teodor, Pr.; STĂNESCU, George Gh., *Istoria bisericească universală*, 2 vol., București, Ed. Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, București, 1956.

RĂMUREANU, Ioan, Preot, *Istoria bisericească universală*, București, Ed. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 2004.

RĂMUREANU, Ioan, Preot; ȘESAN, Milan, Preot; BODOGAE, Teodor, Preot, *Istoria Bisericească Universală*, vol. I, București, Ed. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 1993.

Schmemmann, Alexander, *The Historical Road of Eastern Orthodoxy*, New York, Holt, Rinehart and Winston, 1963 [ediția în limba română: *O istorie a Bisericii de Răsărit*, trad. de Vasile Gavrilă, București, Ed. Sophia, 2016].

VEYNE, Paul, *Când lumea noastră a devenit creștină (312-394)*, trad. de Claudiu Gaiu, Cluj-Napoca, Ed. Tact.

WARE, Timothy, *Istoria Bisericii Ortodoxe*, trad. de Alexandra Petrea, București, Aldo Press, 1993.

ZUGRAVU, Nelu; ALBERT, Ovidiu, *Scripta contra Christianos în secolele I-II (texte și comentarii)*, Iași, Ed. Presa Bună, 2003.

7.2 Seminar	Metode de predare	Observații
<ol style="list-style-type: none"> 1. Introducere în problematica seminarului 2. Mărturii necreștine despre persoana istorică a Mântuitorului 3. Sursele biblice, patristice și istorice ale primelor comunități creștine (Ierusalim, Antiohia, Roma, Corint) 4. Mărturisiri de credință ante-niceene (lectura surselor) 5. Cauzele persecuțiilor. Analiza principalelor izvoare: Tacit, Anale, XV, 44; Suetonius, Nero, 16, 2 6. Temeiuri juridice ale persecuțiilor anticreștine. Analiza rescriptelor lui Traian și Hadrian 7. Actele martirilor (fragmente - lectură și analiză) 8. Propaganda păgână anticreștină. Analiza principalelor izvoare 9. Intelectualii creștini: apologiile creștine 10. Sfântul Împărat Constantin cel Mare – politica sa religioasă 11. Arianismul. Doctrina ariană 12. Sinodul I Ecumenic. Simbolul de credință niceean 13. Evoluția crizei ariene după Sinodul I Ecumenic 14. Seminar recapitulativ 	<p>Discuții și analiza textelor</p>	<p>1 oră</p>

Bibliografie:

BENGA, Daniel, pr. conf. dr., *Cred, mărturisesc și aștept viața veșnică. O istorie teologică a Simbolului Niceo-Constantinopolitan*, București, Ed. Basilica a Patriarhiei Române, 2013.

BENGA, Daniel, Preot, *Metodologia studiului și cercetării științifice în Teologie*, București, Sophia, 2003.

IONIȚĂ, Viorel, Pr. prof. dr.h.c., (coord.), *Istoria Bisericească Universală*, vol. I: *De la întemeierea Bisericii – 1054*, manual pentru Facultățile de Teologie din Patriarhia Română, București, 2019.

JENKINS, Philip, *Istoria pierdută a creștinismului*, trad. Mihai Moroiu, consultant științific Ierom. Agapie Corbu, București, Baroque Books & Arts, 2018.

KELLY, J.N.D., *Early Christian Doctrines*, San Francisco, Harper&Row, 1978, pp. 223-251.

MARROU, Henri-Iréné, *Biserica în Antichitatea târzie (303-604)*, (Universitas. Logos), București, 1999, pp. 45-61.

PĂCLIȘANU, Zenovie, *Istoria creștinismului antic*, ediție îngrijită de pr. dr. Ioan Țimbuș, Târgu-Lăpuș, Ed. Galaxia Gutenberg, 2009, pp. 383-413.

POPESCU, Teodor M.; BODOGAE, Teodor, Pr.; STĂNESCU, George Gh., *Istoria bisericească universală*, 2 vol., Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, București, 1956.

PREDA, Constantin, pr. prof., „Mărturii extrabiblice despre originile creștinismului”, *Anuarul Facultății de Teologie Ortodoxă – Universitatea București*, V (2005), pp. 85-114.

RĂMUREANU, Ioan, Pr. Prof. Dr., *Istoria bisericească universală*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2004.

RĂMUREANU, Ioan, Pr. Prof. Dr.; ȘESAN, Milan, Pr. Prof. Dr.; BODOGAE, Teodor, Pr. Prof. Dr., *Istoria Bisericească Universală*, vol. I, ediție revăzută și completată, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1987.

RĂMUREANU, Ioan, pr. prof. dr., „Sinodul I ecumenic de la Niceea din 325. Condamnarea ereziei lui Arie. Simbolul Niceean”, *Studii Teologice*, 29 (1977), 12, pp. 15-60.

POHLSANDER, Hans A., *Împăratul Constantin*, București, Artemis, 2004.

VEYNE, Paul, *Când lumea noastră a devenit creștină (312-394)*, trad. de Claudiu Gaiu, Cluj-Napoca, Editura Tact, 69-106.

ZUGRAVU, Nelu; ALBERT, Ovidiu, *Scripta contra Christianos în secolele I-II (texte și comentarii)*, Ed. Presa Bună, Iași, 2003, pp. 93-121, 145-184, 207-262.

8. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

--

9. Evaluare

Tip de activitate	9.1. Criterii de evaluare	9.2. Metode de evaluare	9.3. Pondere din nota finală
9.4. Curs	Evaluare finală Participarea la dezbaterile și întrebările născute din predare	Examen scris	60% 10%
9.5. Seminar	Verificare pe parcurs și test de evaluare	Evaluarea intervențiilor	30%
Standard minimum de performanță	Înțelegerea marilor etape istorice parcurse de marile confesiuni creștine ale lumii. Lectura și interpretarea unui document istoric în contextul dat. Definirea conceptelor care se înscriu în aria istoriei bisericești. Analiza și interpretarea datelor istorice.		

Data Completării
29.09.2025

Semnătura titularului de curs

Semnătura titularului de seminar

Data avizării în departament
30.09.2025

Semnătura Directorului de Departament